

Винарня і троянда

О. Генрі

Міс Позі Керінгтон тішилася заслуженим успіхом. Народилася вона в поганенькому містечку Кренбері-Корнерс, і лиха доля наділила її жахливим прізвиськом Клозетт. Але на вісімнадцятому році вона змінила його на милозвучніше Керінгтон і дістала досить непогане місце хористки в столичному театрі вар'єте. Після того, легко подолавши належні щаблі театральної ієрархічної драбини, ввійшла до складу славнозвісного октету, відомого в столиці під назвою "Пташка", і співала в музичній комедії "Брехач і підбрехачі", що мала великий успіх у публіки; далі танцювала сольний танок у балеті "Фоль де Роль" і, нарешті, виступила в ролі покоївки Туанети в п'єсі "Купальний халат короля", якою остаточно зачарувала критику і здобула собі ім'я. Словом, на час нашої розповіді ми застаємо міс Керінгтон в розквіті слави, коли вона купалася в лестошах і шампанському і коли хитрий антрепренер, гер Тімоті Гольдштайн, заручився її підписом на контракті, що зобов'язував міс Позі сяяти весь наступний сезон у новій п'єсі Дайда Річа "Нічні розваги".

І от саме тоді до гера Тімоті прийшов молодий талановитий син двадцятого століття, актор на характерні ролі містер Хайсміт, який сподівався дістати ангажемент на роль Хейтосера, головну чоловічу комічну роль в п'єсі "Нічні розваги".

— Мій любий, беріть собі цю роль, якщо зумієте,— сказав йому Гольдштайн.— Міс Керінгтон усе одно не послухає мене. Вона вже прогнала з півдесятка найкращих у місті акторів на ампула "сільських простаків" і заявила, що й ноги її не буде на сцені, поки не добудуть такого Хейтосера, кращого за якого й бути не може. Ви ж, мабуть, знаєте, що міс Позі виросла на селі, і коли наші бродвейські орхідеї встромляють у волосся соломину й намагаються вдавати з себе конюшину, вона просто шаленіє. Якось я спитав її жартома, чи не підійде, на її думку, для цієї ролі Ленмен Томпсон. "О, ні,— сказала вона,— я не хочу ні його, ні Джона Дрю, ні Джіма Корбета,— нікого з цих дженджиків, що не вміють відрізнити конюшину від конюшні. Подайте мені,— каже,— справжній товар". Отож, мій любий, якщо ви хочете грати Сола Хейтосера, переконайте міс Керінгтон, що вам ця роль до снаги. Бажаю успіху.

На другий день Хайсміт сів у поїзд і рушив до Кренбері-Корнерса. У цьому тихому глухому містечку він пробув три дні. Розшукавши родину Клозеттів, вивідав її історію аж до четвертого коліна включно, зібрав останні новини Кренбері-Корнерса і вивчив його місцеві особливості. На відміну від міс Керінгтон це містечко не зазнало впливу швидкого поступу. На думку Хайсміта, відтоді, як цей закутень покинула єдина поклонниця Терпсіхори, там, по суті, відбулося так же мало змін, як на сцені, коли вважається, що між двома діями "минуло чотири роки". Просякнувши наскрізь духом Кренбері-Корнерса, Хайсміт повернувся до міста, мінливого, як хамелеон.

Місцем, де Хайсміту довелося показати все своє акторське мистецтво, стала одна з столичних винарень. Називати її немає потреби, бо вона єдина, де завжди можна було

знайти міс Позі Керінгтон після вистави "Купальний халат короля".

За одним із столиків, привертаючи до себе погляди всіх присутніх, сиділо невеличке веселе товариство. Мініатюрну, пікантну, жваву, чарівну, збуджену, сп'янілу від успіху міс Керінгтон тут треба назвати першою. Далі йшов гер Гольдштайн — галасливий, кучерявий, гладкий, трохи збентежений, немов ведмідь, якому в лапи несподівано попав метелик. Потім один газетяр, сумний, завжди насторожений, звиклий розцінювати кожен почуту фразу як матеріал для свого репортерського мотлоху; зберігаючи урочисте мовчання, він їв омари а ля Ньюбург. І, нарешті, останній — молодик з проділом і іменем, яке сяяло золотом на зворотному боці ресторанних рахунків. Уся ця компанія сиділа за столиком у винарні, грала музика і метушились лакеї, виконуючи свої складні обов'язки і повертаючись спиною до всіх, хто потребував їхніх послуг. І все було весело й гарно, бо відбувалося на дев'ять футів нижче від рівня тротуару.

За чверть до дванадцятої у винарню увійшла якась істота. Перша скрипка сфальшувала, взявши "ля бемоль" замість чистого "ля"; кларнет посеред фіоритури пустив півня; міс Керінгтон хихиканула, а молодик з проділом проковтнув камінець від маслини.

Новоприбулий мав бездоганний сільський вигляд. Це був худорлявий, незграбний парубок з білявою чуприною і роззявленим ротом, нерішучий, зніяковілий, очманілий від яскравого світла та велелюддя. Костюм на ньому був горіхового, а краватка ясно-блакитного кольору, з рукавів на чотири дюйми стирчали кістляві руки, а з-під штанів на таку ж довжину видніли обтягнуті білими шкарпетками щиколотки. Він перекинув стільця, вмоствився на другому, обкрутив ногою ніжку стола і запобігливо всміхнувся, побачивши, що до нього підходить офіціант.

— Та що ж, дайте склянку імбирного пива,— відповів він на чемне запитання офіціанта.

Вся винарня прикипіла до нього очима. Він був свіжий, як капуста, і простий, як граблі. Вирячивши очі, хлопець роззирався довкола. Нарешті його погляд спинився на міс Керінгтон. Він підвівся і попростував до її стелика, сяючи сором'язливою усмішкою і ніяково червоніючи від радості.

— Як ся маєте, міс Позі? — спитав він з такою вимовою, що не виникало ніякісіньких сумнівів, звідки він.— Ви не впізнали мене? Білл Самерс! З тих Самерсів, що живуть за кузнею. Воно, правда, я трохи підріс, відколи ви поїхали з Кренбері-Корнерса. Ліза Пері так і казала, що я можу побачити вас тут. Ви ж знаєте, Ліза Пері вийшла заміж за Бені Стенфільда. Так от вона й каже мені...

— Та невже? — жваво перебила його міс Керінгтон.— Ліза Пері вийшла заміж? А ми думали, що її ніхто не візьме — з таким ластовинням!

— Аякже,— всміхнувся пліткар,— ще в червні побрались і живуть тепер на старому Татамському майдані.

І посипалися новини:

— Хем Райлі вдарився в благочестя; стара міс Блайдерс продала свою халупу

капітанові Спунерові; молодша дочка Уотерсів утекла з учителем музики; торік у березні згорів суд; вашого дядька Уайлі обрали на констебля; Матільда Хоскінс загнала собі в руку голку і померла; Том Бідл залицяється до Саллі Лезроп — кажуть, усі вечори просиджує в них на ганку.

— У цієї лупатої! — трохи різкувато вигукнула міс Керінгтон.— Цей же Том Біл колись... Пробачте, мої любі, ви мені вибачте, це мій давній друг, містер... як ви сказали? Ага, містер Самерс. Знайомтеся. Містер Гольдштайн, містер Рікетс, містер... о, як же ваше прізвище? Джонні... Хай буде просто Джонні. Ну, ходім он туди, ви мені ще розкажете що-небудь про наших.

Вона потягнула його до столика, що стояв у затишному куточку. Гер Гольдштайн знизав гладкими плечима і поманив офіціанта; газетяр трохи пожвавішав і замовив абсент; молодик з проділом поринув у меланхолію. Інші присутні у винарні сміялись, цокались чарками і втішались комедією, яку міс Позі Керінгтон давала їм сьогодні поза програмою. Деякі скептики перешіптувалися з приводу інтерв'ю та "реклами" і значущо всміхались.

Позі Керінгтон підперла руками своє чарівне, прикрашене чудовою ямкою підборіддя й зовсім забула про публіку— здатність, яка здобула їй лаври.

— Я щось ніяк не можу пригадати, хто ж це з Самерсів мав ім'я Білл,— замислено мовила вона, дивлячись просто в невинні блакитні очі сільського парубка.— А я ж Самерсів добре знаю... Ну, у нас там, мабуть, мало що змінилося. Ви давно бачили кого-небудь з моїх?

Тут Хайсміт пустив у діло свої козирі. Для ролі Сола Хейтосера треба було бути не тільки коміком, ця роль вимагала й пафосу. Нехай же міс Керінгтон побачить, що він і на цьому добре розуміється.

— Цими днями я саме заходив до ваших — повів "Білл Самерс".— Не можна сказати, щоб там усе дуже змінилось. Хіба, може, бузок, той, під вікном з кухні, підріс, мабуть, на фут та берест на першому подвір'ї засох, довелося зрубати. А все ж у дворі стало якось наче не так.

— А як мати? — спитала міс Керінгтон.

— Коли я бачив її востаннє, вона сиділа на ганку й плела якусь серветку під лампу,— сказав "Білл".— Постаріла. А в хаті все як було. Ваша мати попросила, щоб я посидів з нею. "Тільки не руш,— каже,— цієї гойдалки, Уїльяме. Відколи Позі покинула нас, так вона там і стоїть. А он фартух, що вона почала підрублювати... як кинула його тоді на поруччі, так він і висить. Може ж, таки,— каже,— Позі коли-небудь ще вернеться й підрубить його".

Міс Керінгтон владним рухом покликала офіціанта.

— Пляшку шампанського, сухого,— наказала коротко.— Рахунок Гольдштайнові.

— Ваша мати якраз сиділа біля дверей, на сонці,— вів далі кренберійський літописець,— а я й кажу їй: може б, ви, мовляв, одсунулися трохи з сонця. А вона: "Уїльяме,— каже,— коли я оце сиджу тут і дивлюсь на дорогу, то вже й не поворухнусь. Ото,— каже,— тільки урву яку часинку, так і біжу сюди. Сяду та й дивлюся, чи не

покажеться з-за тину моя Позі. Вона пішла тієї ночі по цій дорозі, вранці ми бачили її слідочки. І щось ніби каже мені, що вона й назад прийде цією самою дорогою, коли їй остогидне столиця і вона згадає про свою стареньку матір".

— Коли я йшов додому,— закінчив "Білл",— я зірвав ось це з куща біля ганку. Думка була, що, може, таки стріну вас у столиці, і хтось, думаю собі, може, вам і справді захочеться побачити що-небудь з рідного дому.

Він вийняв з кишені троянду — прив'ялу, жовту, оксамитову, запашну троянду, що в задушливій атмосфері вульгарної винарні поникла головою, ніби чиста дівчина на арені римського цирку під гарячим диханням левів.

Голосний, але мелодійний сміх міс Керінгтон приглушив оркестр, що виконував "Дзвіночки".

— Ах, що ви! — весело вигукнула вона.— Хіба на світі є що-небудь жахливіше за наш Кренбері! Я певна, що й двох годин не могла б там витримати. Аж страх бере, як тільки про це подумаю. Ну і все ж я страшенно рада, що побачилася з вами, містере Самерс. А тепер мені треба поспішати до готелю, бо я хочу сьогодні рано лягти спати.

Вона пришпилила троянду до своєї вишуканої шовкової сукні, підвелась і владно кивнула в сторону гера Гольдштайна.

Троє кавалерів і "Білл Самерс" провели міс Позі до екіпажа, що чекав на неї. Коли її шлярки та стрічки були щасливо засунуті в середину екіпажа, вона всім на прощання чарівно всміхнулася, блиснувши гарними зубками й очима.

— Зайдіть провідати мене, Білл, перш ніж поїдете додому! — гукнула вона, і її елегантний екіпаж рушив.

Хайсміт, усе ще в селянському вбранні, пішов з Гольдштайном до кафе.

— Ну, що, блискуча ідея правда? — спитав актор, усміхаючись. Тепер уже Сол Хейтосер за мною, як ви гадаєте? Вона ні про що не здогадується.

— Я не чув, про що ви розмовляли,— сказав Гольдштайн,— але ваш костюм і манери бездоганні. Успіх забезпечено. Раджу завтра вранці піти до міс Керінгтон і зразу ж ошелешити її проханням дати вам цю роль. Не думаю, щоб вона відмовила після такої талановитої гри.

За чверть до дванадцятої наступного дня Хайсміт, елегантний, одягнений за останньою модою, самовпевнений, з квіткою фуксії в петельці, з'явився до розкішного готелю, де жила міс Керінгтон, і послав їй свою візитну картку.

Зустріла його покоївка актриси, французенка.

— Мені дуже жаль,— сказала мадемуазель,— але міс Керінгтон доручив передати всім, що розірвав усі контракти з театром, поїхав жити в цей, як його... ага, Кренбері-Корнер.